

Ustawa o Ochronie Ludności i Obrony Cywilnej

Wydział Bezpieczeństwa
i Zarządzania Kryzysowego

Ochrona ludności jest jednym z podstawowych obowiązków państw europejskich. Jej celem jest ochrona życia i zdrowia ludzkiego, mienia i dziedzictwa kulturowego oraz środowiska naturalnego w sytuacjach zagrożeń naturalnych lub spowodowanych przez człowieka.

Do zadań organów samorządu terytorialnego w szczególności należą kwestie zapewnienia bezpieczeństwa, wykrywania i rozpoznawania zagrożeń, zapewnienia warunków do ochrony ludności, ostrzegania i alarmowania ludności o zagrożeniach, tworzenia zasobów ochrony ludności oraz przygotowywania do ich funkcjonowania jako obrony cywilnej w czasie stanu wojennego lub wojny.

Projekt ustawy o ochronie ludności i obronie cywilnej konstytuuje system ochrony ludności w Rzeczypospolitej Polskiej, który składa się z organów administracji publicznej wykonujących zadania ochrony ludności, zwanych „organami ochrony ludności”, podmiotów wykonujących zadania ochrony ludności, zwanych „podmiotami ochrony ludności” oraz sił i środków przeznaczonych do realizacji zadań ochrony ludności, zwanych „zasobami ochrony ludności”.

Zasadniczymi filarami systemu ochrony ludności są:

- 1) organy i podmioty ochrony ludności,
- 2) przypisane im zadania,
- 3) zasoby służące realizacji zadań.

Projekt ustawy określa:

- zadania ochrony ludności w czasie pokoju i w czasie wojny;
- organy i podmioty realizujące zadania ochrony ludności;
- zasady planowania ochrony ludności i obrony cywilnej;
- zasady funkcjonowania systemu wykrywania zagrożeń, ostrzegania, powiadamiania i alarmowania o zagrożeniach;
- zasady użytkowania i ewidencjonowania obiektów zbiorowej ochrony;
- zasady funkcjonowania i organizację obrony cywilnej oraz sposób powoływania personelu do obrony cywilnej;
- finansowanie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Zadania ochrony ludności są wykonywane przez organy i podmioty ochrony ludności, w zależności do rodzaju i skali zagrożeń i właściwości organu lub podmiotu, na zasadach subsydiarności. Natomiast podmioty ochrony ludności są obowiązane do współpracy z organami ochrony ludności, stosownie do swoich możliwości, kompetencji, obszaru i zakresu działania.

Projekt zakłada uproszczenie planowania w obszarze ochrony ludności poprzez integrację z planowaniem realizowanym w ramach zarządzania kryzysowego.

Organami ochrony ludności są:

- 1) wójt (burmistrz, prezydent miasta),
- 2) starosta,
- 3) marszałek województwa,
- 4) wojewoda,
- 5) ministrowie kierujący działami administracji rządowej,
- 6) minister właściwy do spraw wewnętrznych.

Podmiotami ochrony ludności są między innymi:

- 1) Rządowe Centrum Bezpieczeństwa,
- 2) jednostki organizacyjne Państwowej Straży Pożarnej,
- 3) ochotnicze straże pożarne,
- 4) służby, inspekcje i straże,
- 5) Rządowa Agencja Rezerw Strategicznych,
- 6) podmioty lecznicze,
- 7) społeczne organizacje ratownicze,
- 8) podmioty gospodarcze zapewniające podstawowe usługi społeczne i inne.

Podstawowym założeniem systemu ochrony ludności jest możliwość transpozycji systemu do funkcjonowania w formule obrony cywilnej. W tym celu, po ogłoszeniu stanu wojennego i w czasie wojny, ochrona ludności jest realizowana jako obrona cywilna i ma na celu ochronę ludności cywilnej przed zagrożeniami wynikającymi z działań zbrojnych i ich następstw.

Organy ochrony ludności stają się organami obrony cywilnej a podmioty ochrony ludności stają się podmiotami obrony cywilnej. Minister właściwy do spraw wewnętrznych staje się krajowym organem obrony cywilnej – Szefem Obrony Cywilnej.

W celu podnoszenia kwalifikacji z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej w urzędach obsługujących organy ochrony ludności oraz w innych urzędach administracji publicznej, radach dzielnic i sołectwach, przewidziano szkolenia kadry w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Organy ochrony ludności mogą również prowadzić szkolenia z udziałem podmiotów ochrony ludności oraz szkolenia dla ludności, w tym zrzeszeń i przedsiębiorców. Podmioty ochrony ludności, w tym Państwowa Straż Pożarna, ochotnicze straże pożarne i Rządowe Centrum Bezpieczeństwa będą wspierały organy ochrony ludności w organizacji ww. szkoleń.

Szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej przeprowadza się co najmniej:

- 1) dla osób pełniących funkcję organu ochrony ludności – w ciągu 6 miesięcy od dnia objęcia tej funkcji i następnie nie rzadziej niż raz na cztery lata;
- 2) dla osób wykonujących zadania związane z ochroną ludności i obroną cywilną – nie rzadziej niż raz na trzy lata;
- 3) dla osób posiadających przydziały mobilizacyjne obrony cywilnej – w ciągu 6 miesięcy od dnia otrzymania przydziału mobilizacyjnego obrony cywilnej.

Szkolenia z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej dla wójtów (burmistrzów, prezydentów miast), mogą być prowadzone przez uczelnie służb państwowych podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych, szkoły, dla których organem założycielskim jest minister właściwy do spraw wewnętrznych, ośrodki szkolenia służb podległych ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych oraz inne uczelnie, z którymi kierownik urzędu albo podmiot ochrony ludności zawarł umowę na realizację tego szkolenia.

Szkolenia dla wójtów burmistrzów, prezydentów miast organizują wojewodowie.

1. W celu weryfikacji gotowości i zwiększenia skuteczności wykonywania zadań ochrony ludności i obrony cywilnej oraz utrwalania wiedzy i umiejętności, organy ochrony ludności przeprowadzają ćwiczenia ochrony ludności i obrony cywilnej.

2. Ćwiczenia ochrony ludności i obrony cywilnej przeprowadza się nie rzadziej niż raz na cztery lata, na podstawie planów ćwiczeń ochrony ludności i obrony cywilnej.

Ważną i oczekiwaną społecznie częścią regulacji jest kwestia obiektów zbiorowej ochrony, którymi są:

- 1) budowle ochronne – schrony i ukrycia,
- 2) miejsca doraźnego schronienia.

Schrony to budowle ochronne o konstrukcji zamkniętej i hermetycznej, wyposażone w urządzenia filtrowentylacyjne lub pochłaniacze regeneracyjne.

Ukrycia to budowle ochronne o konstrukcji niehermetycznej. Miejsca doraźnego schronienia to obiekty budowlane przystosowane do tymczasowego ukrycia ludzi oraz wolnostojące tymczasowe miejsca doraźnego schronienia.

Organy ochrony ludności, na obszarze swojej właściwości miejscowej, planują niezbędną liczbę i pojemność obiektów zbiorowej ochrony, uwzględniając w szczególności liczbę ludności przebywającą na danym obszarze oraz przewidywane rodzaje zagrożeń.

Centralną ewidencję obiektów zbiorowej ochrony prowadzi Komendant Główny Państwowej Straży Pożarnej.

W poprzedzającym okresie w odniesieniu do budownictwa ochronnego miały zastosowanie następujące przepisy:

1. Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane

Art. 5. 1. Obiekt budowlany jako całość oraz jego poszczególne części ... należy, biorąc pod uwagę przewidywany okres użytkowania, projektować i budować w sposób określony w przepisach, w tym techniczno-budowlanych, oraz zgodnie z zasadami wiedzy technicznej, zapewniając:

.....

6) ochronę ludności, zgodnie z wymaganiami obrony cywilnej;

.....

Cd.

2. Obiekt budowlany należy użytkować w sposób zgodny z jego przeznaczeniem i wymaganiami ochrony środowiska oraz utrzymywać w należytym stanie technicznym i estetycznym, nie dopuszczając do nadmiernego pogorszenia jego właściwości użytkowych i sprawności technicznej, w szczególności w zakresie związanym z wymaganiami, o których mowa w ust. 1 pkt 1-7.

Art. 61. Właściciel lub zarządca obiektu budowlanego jest obowiązany:

1) utrzymywać i użytkować obiekt zgodnie z zasadami, o których mowa w art. 5 ust. 2;

Zapisy tej ustawy ciągle obowiązują

Ustawa wprowadza konkretne zapisy w zakresie zadań:

Art. 10.

1. Do zadań wójta (burmistrza, prezydenta miasta) należy:

1) kierowanie i koordynowanie, w ramach posiadanych kompetencji, realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej przez podmioty ochrony ludności i obrony cywilnej na obszarze gminy;

...

7) tworzenie i utrzymywanie, na obszarze gminy, zasobów ochrony ludności i obrony cywilnej oraz infrastruktury niezbędnej do realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej oraz zaopatrzenia w wodę;

8) wydawanie podmiotom ochrony ludności i obrony cywilnej zaleceń odnośnie do rodzajów i ilości zasobów ochrony ludności utrzymywanych przez ten podmiot;

9) ewidencjonowanie podmiotów i zasobów ochrony ludności na obszarze gminy;

...

- 18) planowanie liczby i pojemności obiektów zbiorowej ochrony oraz zlecenie wykonania sprawdzenia obiektu budowlanego pod względem spełniania lub możliwości spełnienia warunków dla obiektów zbiorowej ochrony;
- 19) wyznaczanie, zawieranie porozumień i wydawanie decyzji o uznaniu obiektu budowlanego za budowlę ochronną oraz organizowanie miejsc doraźnego schronienia;
- 20) wydawanie i odwoływanie polecenia udostępnienia budowli ochronnej, udzielanie pomocy w przygotowaniu budowli ochronnych do użycia oraz informowanie ludności o umiejscowieniu obiektów zbiorowej ochrony;
- 21) wprowadzanie danych do Centralnej Ewidencji Obiektów Zbiorowej Ochrony;
- 22) finansowanie i współfinansowanie utrzymania, modernizacji i budowy, na obszarze gminy, obiektów przeznaczonych do ochrony ludności, w tym budowli ochronnych;

Ustawa dość szczegółowo określa zadania w zakresie budownictwa ochronnego i tak min.:

Art. 86.

1. W celu zapewnienia realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub wojewoda mogą wyznaczyć w drodze zarządzenia, obiekty budowlane znajdujące się w ich władaniu lub we władaniu podległych im jednostek organizacyjnych, uznając je za budowle ochronne.

Art. 87.

1. W celu zapewnienia realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub wojewoda mogą zawrzeć z właścicielem lub zarządcą nieruchomości porozumienie o uznaniu obiektu budowlanego za budowlę ochronną.

Art. 88.

1. Jeżeli jest to uzasadnione koniecznością realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej, wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta lub wojewoda mogą uznać obiekt budowlany za budowlę ochronną.

Cd.

Art. 90.

1. Właściwe organy ochrony ludności, na obszarze swojej właściwości miejscowej, planują niezbędną liczbę i pojemność obiektów zbiorowej ochrony, uwzględniając w szczególności liczbę ludności przebywającą na danym obszarze oraz przewidywane rodzaje zagrożeń.

2. Pojemność obiektów zbiorowej ochrony planuje się w taki sposób, aby zapewnić schronienie:

1) w granicach administracyjnych miast we wszystkich obiektach zbiorowej ochrony – dla co najmniej 50%, w tym w budowlach ochronnych – dla co najmniej 25%,

2) poza granicami administracyjnymi miast we wszystkich obiektach zbiorowej ochrony – dla co najmniej 25%, w tym w budowlach ochronnych – dla co najmniej 15%

– przewidywanej liczby ludności przebywającej w sytuacji zagrożenia na obszarze planowania.

3. Organ nadzoru budowlanego zawiadamia wójta (burmistrza, prezydenta miasta) o przekazaniu do użytkowania obiektu budowlanego, w którego dokumentacji budowy lub dokumentacji powykonawczej uwzględnione są warunki techniczne dla budowli ochronnych.

W zakresie logistycznego zabezpieczenia ludności będzie:
(dotychczas nie było to określone)

Art. 33.

3. Wójt (burmistrz, prezydent miasta), starosta oraz wojewoda, zapewniają zasoby ochrony ludności niezbędne do wykonywania przez co najmniej 7 dni trwania zagrożenia zadań ochrony ludności i obrony cywilnej w zakresie:

1) zapewnienia dostępu do wody i żywności;

.....

3) realizacji zadań ratowniczych;

4. Zadania wskazane w ust. 1 i 3 wykonuje się w szczególności przez zapewnienie dostępu do zasobów ochrony ludności, utrzymanie i uzupełnianie oraz tworzenie magazynów zasobów ochrony ludności, w tym magazynów przeciwpowodziowych, lub przez zawieranie umów pozwalających zapewnić niezbędne zasoby ochrony ludności.

Cd.

5. Tworzenie i utrzymywanie zasobów ochrony ludności przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta), starostę oraz marszałka województwa, przeznaczonych do realizacji zadań ochrony ludności w odniesieniu do zagrożeń przekraczających obszar odpowiednio gminy, powiatu i województwa, jest wykonywane jako zadanie zleczone z zakresu administracji rządowej.

Z chwilą wprowadzenia stanu wojennego i w czasie wojny zadania ochrony ludności stają się zadaniami obrony cywilnej w rozumieniu art. 61 ust. 1 protokołu dodatkowego I do Konwencji Genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczącego ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych, sporządzonego w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r.

1. W czasie stanu wojennego i w czasie wojny minister właściwy do spraw wewnętrznych staje się krajowym organem obrony cywilnej – Szefem Obrony Cywilnej.
2. Analogicznie - wójt (burmistrz, prezydent miasta) oraz starosta kierują obroną cywilną na obszarze odpowiednio gminy i powiatu.

Projektodawca przewidział także utworzenie korpusu obrony cywilnej, którym ma zarządzać minister właściwy do spraw wewnętrznych.

W skład korpusu mają wchodzić:

- 1) personel obrony cywilnej,
- 2) krajowa rezerwa obrony cywilnej.

W skład personelu obrony cywilnej mają wchodzić:

- 1) osoby, które otrzymały przydział mobilizacyjny obrony cywilnej,
- 2) osoby powołane do służby w obronie cywilnej w drodze zaciągu ochotniczego,
- 3) powołani do służby w obronie cywilnej członkowie krajowej rezerwy obrony cywilnej,
- 4) osoby zaliczone do personelu obrony cywilnej decyzją ministra właściwego do spraw wewnętrznych.

W celu zarządzania korpusem obrony cywilnej, minister właściwy do spraw wewnętrznych prowadzi Ewidencję Obrony Cywilnej.

Ewidencja Obrony Cywilnej składa się z:

- 1) wydzielonej części ewidencji dotyczącej wchodzących w skład krajowej rezerwy obrony cywilnej funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Kontrwywiadu Wojskowego i Służby Wywiadu Wojskowego, zwaną dalej „wydzieloną częścią”;
- 2) Wojewódzkich Ewidencji Obrony Cywilnej stanowiących części Ewidencji Obrony Cywilnej, obejmujących dane w odniesieniu do województwa;

Wojewódzkie Ewidencje Obrony Cywilnej prowadzą wojewodowie zgodnie ze swoją właściwością miejscową.

Ewidencja Obrony Cywilnej jest prowadzona w systemie teleinformatycznym.

W czasie stanu wojennego i w czasie wojny osoby zamieszkujące na obszarze, na którym wprowadzono stan wojenny albo zamieszkujące strefę bezpośrednich działań wojennych, w ramach przygotowania obrony cywilnej zabezpieczają:

- 1) miejsce zamieszkania oraz mienie osobiste;
- 2) zapasy własne wody pitnej oraz środków spożywczych;
- 3) zapasy własne środków sanitarnych, higienicznych oraz medycznych.

1. W czasie trwania stanu wojennego i w czasie wojny, w celu zapewnienia bezpieczeństwa osób i mienia, a także dóbr kultury przed zagrożeniami Szef Obrony Cywilnej, na wniosek wojewody, może zarządzić ewakuację ludności zamieszkującej wskazany obszar, w szczególności strefę bezpośrednich działań wojennych.

2. Ewakuacja ludności obejmuje w szczególności relokację osób z obszarów zagrożonych, usunięcie lub zabezpieczenie w inny sposób dóbr kultury i mienia z obszarów zagrożonych, zabezpieczenie pozostawionego mienia oraz przyjęcie osób w miejscu bezpiecznym.

Koszty na realizację zadań określonych w ustawie są pokrywane, w ramach środków będących w dyspozycji właściwych dysponentów części budżetu państwa.

1. Finansowanie zadań ochrony ludności i obrony cywilnej na poziomie samorządu gminy, powiatu i województwa planuje się w ramach budżetów odpowiednio gmin, powiatów i samorządów województw.
2. Zadania, o których mowa w ust. 1, mogą być finansowane w ramach rezerwy celowej, o której mowa w art. 26 ust. 4 ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym.
3. Na dofinansowanie zadań własnych z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej jednostki samorządu terytorialnego otrzymują środki w formie dotacji celowej z budżetu państwa.
4. Dotacje celowe, o których mowa w ust. 3, są przekazywane przez wojewodów.
5. Zasady otrzymywania i rozliczania dotacji celowych, o których mowa w ust. 3, określa ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych.

Minister właściwy do spraw wewnętrznych opracowuje Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej, który określa sposób finansowania realizacji zadań ochrony ludności i obrony cywilnej ze środków, o których mowa w art. 155.

Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej opracowuje się na okres czterech lat i aktualizuje co dwa lata.

Szczegółowe zasady finansowania zadań z zakresu ochrony ludności odbywać się będzie zgodnie z zapisami Ustawy określonymi w rozdziale 11 oraz w rozporządzeniach.

DZIĘKUJĘ ZA UWAGĘ